

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕФОРМУВАННЯ (РОЗВИТКУ) ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Новосад Ю. О.

*доктор юридичних наук,
керівник*

*Ковельської місцевої прокуратури Волинської області
м. Ковель, Волинська область, Україна*

У сучасних наукових джерелах слово «методологія» тлумачать як сукупність методів дослідження, що застосовуються в будь-якій науковій діяльності відповідно до специфіки об'єкта її пізнання, а під «дослідженням» розуміють наукову працю, в якій вивчається яке-небудь питання [1, с. 191].

Виходячи з цього вірно обраний методологічний інструментарій вивчення Державної кримінально-виконавчої служби України не тільки, і не стільки створює ефективні та оптимальні умови для пізнання змісту об'єкта і предмета дослідження, але й є необхідним елементом наукового пошуку удосконалення функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України (ДКВС України).

Отже, визначення методологічного інструментарію дослідження ДКВС України, як науковий продукт забезпечується діалектичним зв'язком з такими державними програмами, які стосуються сфери виконання покарань (Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України[2,] та Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних інститутів на 2015-2020 р. р. [3,].

Водночас, методологічний інструментарій вивчення ДКВС України визнається як процес становлення нового знання про те чи інше правове явище, в даному випадку функціонування ДКВС України в сфері виконання покарань, і являє собою певну систему знань, завдяки яким, відбувається аналіз та узагальнення фактів, що мають наукове значення для даного дослідження.

Більше того, вироблення методологічного інструментарію дослідження ДКВС України в сфері виконання покарань сприяє на науковій основі здійснювати комплексне та системне її дослідження, а також створює передумови конструктивне розв'язання таких завдань, які б дозволили йому в повному обсязі розкрити зміст предмету дослідження, зокрема, реформування (розвитку) функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України.

На жаль, як показало наше дослідження серед вітчизняних вчених пенітенціаристів проблема вивчення функціонування ДКВС України стало предметом дослідження після прийняття Верховною Радою України у 2005 році Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України, хоча до 2005 року функціонування системи виконання покарань набуло нового змісту після прийняття Верховною Радою України у 2003 році нового кримінально-виконавчого кодексу України.

Враховуючи те, що на ДКВС України покладено найважливіше державне завдання виконання покарання, ми вважаємо, що варто підтримати позицію вітчизняних вчених А.Я. Баскатова, Н.В. Туленко про те, що прирощення знання відбувається саме за відповідними принципами й закономірностями, що належать до царини методології наукового пізнання [4, с. 72].

Слід також звернути увагу і на позицію вітчизняного пенітенціариста А.І. Богатирьов на думку якого методологія – явище інтегральне, яке поєднує низку компонентів: світогляд і фундаментальні загальнотеоретичні концепції, загальні філософські закони та категорії, загальні та загальнонаукові методи. Тому, методологію не можна зводити до одного з компонентів, зокрема, до методу чи вчення про методи, оскільки за її межами залишаться інші[5, с. 8].

Інший дослідник М.С. Кельман під методологією розуміє складний соціокультурний феномен, у якому яскраво відображається специфіка пізнавального дискурсу сучасності. Властиво вона виходить за межі наукового пізнання, миследіяльнісно обіймаючи увесь соціокультурний світ у його мультипроблемності, багатопредметності, конкретно-історичному часописі. А це означає, як зауважує вчений, що її цікавить те, як чи у який спосіб діють люди, з одного боку, за законами соціальності, з іншого – за законами культури або змісту[6, с. 32].

Саме тому, досліджуючи функціонування ДКВС України ми не могли обійти її без окреслення відповідного методологічного інструментарію забезпечення формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту; контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та осіб, узятих під варту.

З урахуванням вищевикладеного методологічний інструментарій реформування (розвитку) ДКВС України обумовлюється інтеграційними та глобалізаційними процесами, що відбуваються в Європі та світі, його переходом від методологічного монізму до світоглядно-методологічного плюралізму.

Насамкінець, методологічний інструментарій реформування (розвитку) ДКВС України слід розглядати, як основоположні принципи, сукупність конкретних методів (інструментарій дослідження), що застосовуються при вивченні конкретних проблем, які виникають при функціонуванні ДКВС України та реалізації завдань державної політики України в сфері виконання покарань та пробації.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. Єрошенко. Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.
2. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017р. № 654-Р. *Урядовий кур'єр*. 2017р. № 178. 20 вересня. С. 8-9.
3. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних інститутів на 2015-2020 р. р. : Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. Офіційний вісник Президента України. 03.06.2015. № 13. Ст. 864.
4. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: учеб. пособ. 2-е изд., испр. Киев: МАУП, 2004. 154 с.
5. Богатирьев А.И. Запобігання професійній деформації у персоналу місць несвободи [монографія] / за заг. ред.. доктора психологічних наук, професора Медведєва В.С. – К.: ВД «Дакор», 2016. 198 с.
6. Кульман М.С. Юридична наука: проблеми методології. – Тернопіль : ТзОВ «Терно-граф», 2011. – 492 с.

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ У МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ УКРАЇНИ

Подлегаєв К. М.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

ПРАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

м. Київ, Україна

Проблема захисту прав засуджених у місцях несвободи України розглядається вченими, як правило, одночасно з проблемою виникнення злочинності та створенням перших тюрем. Проведені останнім часом дослідження в сфері виконання та відбування покарань свідчить про те,